

Sisä-Savossa erityisen kova kasvuvauhti Pohjois-Savon aluetalous kääntyi kasvuun alkuvuodesta

Pohjois-Savon aluetalous kehittyi suotuisasti kuluvan vuoden alkupuoliskolla edellisvuoteen verrattuna. Maakunnan yritysten liikevaihdon kasvu nopeutui alkuvuodesta lähes 6 %:iin ja yhtä hyvään tahtiin koko maan keskiarvon kanssa. Kun viime vuoden liikevaihtokasvu jäi Pohjois-Savossa alle puoleen tästä, on kehitys ollut kuluvan vuoden tammi-kesäkuussa huomattavan myönteistä.

Myös useita vuosia laskusuunnassa ollut vienti kääntyi Pohjois-Savossa alkuvuodesta nousuun 8,1 % ja se ylsi jopa koko maan kasvua (5,9 %) ripeämmäksi. Sen sijaan palkkasumman kasvuvauhti, 3,9 %, jäi suhteellisesti hieman hitaammaksi kuin koko maassa. Tämä johtui mm. työllisyyden viime vuosien myönteisen kehityksen pysähtymisestä alkuvuonna.

Kuopion seutu ja Sisä-Savo kasvuvauhdin kärjessä

Talouden kasvuvauhdin erot seuduittain tasaantuivat alkuvuodesta aiempaan verrattuna. Sisä-Savo pääsi kuitenkin reippaaseen kasvuvauhtiin useilla talouden mittareilla. Liikevaihdon kasvu oli suurinta Kuopion seudulla ja Sisä-Savossa, 6,6 %, mutta myös Ylä-Savo saavutti rivakan 5,7 %:n kehitysvauhdin. Varkauden seutu ja Koillis-Savo jäivät noin 4 %:n liikevaihtokasvuun, mutta sekin oli selvästi parempi kuin edellisvuonna.

Kuopion seudun nopeutuneen kasvun taustalla on sähköteknisen teollisuuden hyvä kehitys, mutta myös koneiden, kulkuneuvojen ja elintarvikkeiden valmistuksessa sekä liike-elämän palveluissa liikevaihto kääntyi suotuisaan suuntaan. Sisä-Savon liikevaihtokehityksen vetureina olivat alkuvuodesta puu- ja metalliteollisuus. Ne olivat myös Ylä-Savon vahvuuksina koneiden ja kulkuneuvojen valmistuksen ohella. Varkauden seudullakin teollisuuden pyörät pyörivät tammi-kesäkuussa edellisvuotta vilkkaammin varsinkin metalliteollisuudessa ja liike-elämän palveluissa. Tällä on suuri merkitys maakunnan viennille, sillä Varkauden seudun osuus Pohjois-Savon koko viennin arvosta 46 % eli lähes puolet.

Metalliteollisuus vauhditti viennin kasvua

Viennin kehityksessä Sisä-Savo pääsi irti toiseen muista seuduista peräti 14,1 %:n kasvulla. Se on erityisesti mekaanisen puunjalostuksen ansiota, mutta myös pienten metalliteollisuusyritysten toimitukset ulkomaille elpyivät. Kuopion seutu saavutti 8,5 %:n viennin kasvun varsinkin metalli- ja koneiteollisuuden lisääntyneiden ulkomaankauppojen myötä. Myös Ylä-Savon (7,5 %) ja Varkauden seudun (7,4 %) viennin kehitys oli koko maan keskiarvoa (5,9 %) parempaa. Varkauden seudulla merkittävää oli metalliteollisuuden viennin kääntymisen kasvuun. Koillis-Savossa viennin kasvu jäi vain 1,5 %:iin. Seudun varsin voimakkaaseen viennin vuotuisen ailahteluun vaikuttavat etenkin paperi- ja selluteollisuuden suhdanteet.

Sisä-Savon hyvä talouskehitys ilmeni myös alkuvuoden palkkasummaluissa, sillä seutukunta (5,5 %) ylitti ainoana Pohjois-Savosta koko maan keskiarvot. Kuopion ja Varkauden seudut sekä Ylä-Savo ylsivät 3,7 – 3,3 %:n kasvuun, kun taas Koillis-Savo (1,8 %) jäi jonkin verran muun maakunnan palkkasummakehityksestä. Sisä-Savossa palkkasumman kehitys oli 1990-luvun jälkipuoliskolla maakunnan hitainta, mutta seudun teollistuminen on kääntänyt tilanteen päinvastaiseksi.

Sisä-Savo hamunnut muuttovoittoakin

Sisä-Savon hyvä talouskehitys on vaikuttanut siihenkin, että seutukunta sai tammi-kesäkuussa 2004 suhteellisesti eniten muuttovoittoa. Samaan aikaan Kuopion seudun muuttovoitto on kaventunut. Se on kuitenkin ainoa seutukunta Pohjois-Savossa, missä syntyvyys on kuolleisuutta suurempi. Suhteellisesti suurimmista muuttotappioista viime vuosina kärsineissä Ylä-Savossa ja Koillis-Savossa muuttotappiolukemat ovat pienentyneen noin kolmannekseen aiemmasta.

Pohjois-Savo keskivertotasoaa maakuntavertailussa

Maakuntien kehitysvertailussa Pohjois-Savo oli edelleen keskitasoa, mutta sen asema oli kuitenkin hiukan parantunut viime vuodesta. Kuluvan vuoden alkupuoliskon kokonaisliikevaihdon muutoksessa Pohjois-Savo oli kivunnut kuudenneksi heti Pohjois-Karjalan jälkeen. Viennin muutoksessa Pohjois-Savo oli kahdeksas, vaikka viennin kasvu oli maan keskimääräistä nopeampaa.

Työllisyyden kasvu pysähtyi alkuvuonna, syksyllä taas paremmin

Vuoden 2003 loppupuolella yritysten liikevaihdon viennin kasvu heikkeni ja viennin arvo väheni. Tämä heijastui vuoden 2004 keväästä saakka hidastuvana työllisyyden ja työvoiman tarjonnan kasvuna. Kesän lopulla työttömyyden väheneminen pysähtyi ja työvoiman määrä kääntyi laskuun. Koko maassa vastaava kehitys tapahtui hieman aikaisemmin.

Syksyn aikana työllisyys ja työvoiman tarjonta kääntyivät taas kasvuun ja työttömyys laskuun, niin maakunnassa kuin koko maassa. Ilmeisesti yritysten kohentunut tilanne alkuvuonna 2004 heijastui viiveellä työllisyyteen. Vuodesta 2002 alkaen työttömyys on Pohjois-Savossa alentunut koko maata nopeammin.

Suhdanneodotukset nousevia

Teollisuus ja pk-yritykset uskovat suhdanteiden sekä viennin paranevan ensi vuonna. Teollisuusyritysten tilauskanta on kasvanut, vienti on elpynyt ja hintatasokin kääntynyt nousuun. Teollisuuden suhdannenäkymät ovat Itä-Suomessa hieman koko maata paremmat, mutta yritysten väliset erot ovat lisääntyneet. Teollisuus arvioi vähentävänsä henkilökunnan määrää ensi vuonna. Investointien uskotaan kääntyvän kasvuun vuoden kuluttua.

Rakentamisessa odotetaan pientä volyymin ja työllisyyden vähenemistä ensi vuonna, vaikka rakentaminen jatkuu edelleen hyvällä tasolla. Asunto- ja korjausrakentaminen jatkuvat vilkkaana myös ensi vuonna, mutta toimitila- ja palvelualan rakentamisessa odotetaan laskua. Ensi talvena uskotaan rakennusalan työllisyyden heikentyvän tavallista kausivaihtelua enemmän.

Palvelujen suhdannenäkymät ovat varovaisia. Myynnin kasvuun uskotaan, mutta hintataso ja henkilöstön määrä laskevat ja kilpailu kiristyy. Vilkkaan rakentamisen ansiosta rakennus-, rauta- ja sisustuskauppa on ollut vilkasta. Vähittäiskaupan myynnin volyymi on kasvanut, mutta myynnin arvo on kehittynyt heikosti kiristyneen kilpailun vuoksi. Ravintola-alan kilpailu kiristyy asiakaspaikkojen lisääntyessä ja vähittäiskaupan myynnin kasvaessa.

Maakunnan kehittämisessä on panostettava erityisesti yritysten investointeihin sekä tutkimus- ja kehittämisresursseihin.

Toimialakohtaisia vaihteluja

Toimialakohtaisessa tarkastelussa puuteollisuuden suotuisa liikevaihdon kasvukehitys hidastui vuoden ensimmäisellä puoliskolla 4 %:iin eli koko maan tasolle. Puuteollisuuden palkkasummakehityksessä sen sijaan Pohjois-Savo jylläsi edelleen selvästi valtakunnan keskivertokehitystä paremmalla uralla (6,3 %). Toimialan vienti pysyi lievässä kasvussa. Alan työpaikkakasvu vähintäänkin hidastuu vaneritehtaan lopettamisen vuoksi.

Sellu-, paperi- ja graafisen teollisuuden liikevaihto kääntyi alkuvuodesta 3,5 %:n kasvuun, mikä ylitti selkeästi koko maan kehityksen. Viennissä toimialan kehitys oli aika lailla paikoillaan pysyvää.

Metalli- ja koneiteollisuudesta on tullut liikevaihdoltaan ja työllistävyydeltään maakunnan merkittävimpiä teollisuuden aloja 90-luvun puolivälistä jatkuneen hyvän kasvun ansiosta. Maakunnan konepajateollisuudessa on kuitenkin nähtävissä merkkejä tuotannon siirtymisestä halpatuotantomaihin ja lähemmäksi ulkomaisia asiakkaita. Sen sijaan koneiteollisuudessa kansallinen ja maakunnallinen kilpailukyky on parempi. Huomionarvoista on, että tammi-kesäkuussa 2004 metallituoteiteollisuuden liikevaihto kasvoi 23 % ja koneiden sekä laitteiden 15 %. Erityisen huima oli suurten projektitoimitusten ajoituksesta paljon riippuvan viennin kehitys, sillä kasvua syntyi vuoden kuutena ensimmäisenä kuukautena 30 %. Palkkasumma kasvoi 6 %.

Kulkuneuvojen valmistuksessa liikevaihto kasvoi Pohjois-Savossa 10 % kun se koko maassa painui kiihtyvästi miinukselle alkuvuodesta. Sähkötekniikan alan liikevaihtokehitys pysyi Pohjois-Savossa samalla tasolla edellisvuoteen verrattuna. Alan vienti väheni mutta kotimarkkinoiden kasvu piti kokonaiskäsytyn tasaisena.

Tietojenkäsittelypalvelujen liikevaihtokasvu jatkui varsin vauhdikkaana, 9 %:ssa mutta alan palkkasumman kasvu on ollut selvästi hitaampaa johon tuen työpaikkamäärän lievistä vähenemisestä. Samansuuntaista on ollut Kuopion seudun hyvin-

vointialan yritysten kehitys eli melko hyväkään liikevaihtokehitys ei ole kasvattanut palkkasummaa kuin hieman.

Elintarviketeollisuuden kasvu kiihtyi 4,2 %:iin ja palkkasumma kasvoi sitäkin enemmän 5,5 %:lla Pohjois-Savossa, mikä ylitti tuntuvasti koko maan keskivertovauhdin. Suotuisaan kehitykseen vaikutti hyvä viennin vauhdittuminen. Maakunnan lihanjalostuksessa on kuitenkin nähtävissä tulevaisuuden uhkia. Elintarvikealan työpaikkamäärä on supistunut vajaassa kymmenessä vuodessa 11 %.

Rakentamisen liikevaihto kasvoi Pohjois-Savossa alkuvuodesta 10 % eli hivenen koko maata enemmän. Rakentamisen kokonaisvolyymi on säilynyt maakunnassa varsin hyvänä ja myös palkkasumman kehitys on ollut alalla edelleen suotuisaa (8 %). Rakennusalan työpaikkamäärä on kasvanut 90-luvun puolivälistä 33 %.

Kaupan alalla myynnin kasvuvauhti kiihtyi Pohjois-Savossa 5 %:iin, mutta hintakilpailu kavensi liikevaihdon lisäystä. Parhaat kasvuluvut saavuttivat rakennus-, rauta- ja sisustustarvikekauppa. Kuluttajabarometrin luottamusindikaattori on pysynyt viime vuosina Pohjois-Savossa koko maan hyvässä keskitasossa, mikä enteilee kaupalle kohtalaisia kehitysnäkymiä jatkossakin. Kaupan alalakin työllisten määrä on kasvanut Pohjois-Savossa lähes 10 %.

Sen sijaan majoitus- ja ravitsemusalan liikevaihtokehitys meni alkuvuodesta jo lievästi miinukselle, vaikka hotelliyöpymisten määrä kasvoi maakunnassa 1,6 %. Kehitys on hyvin erilaista seutukunnittain Kuopion ja Nilsiä Tahkovooren saavuttaessa hyviä tuloksia. Sen sijaan Varkaudessa ja Iisalmessa hotellien käyttöasteet jäivät selvästi alhaisemmiksi. 90-luvun puolivälistä on majoitus- ja ravitsemusalan työpaikkamäärä kasvanut maakunnassa kuitenkin 33 %. Vielä suurempaa työpaikkamäärän kasvu, 39 %, on ollut liike-elämän palveluissa.

Lisätietoja:

Maakuntajohtaja Antti Mykkänen, Pohjois-Savon liitto
Johtaja Jaakko Kekoni, Pohjois-Savon TE-keskus
Erikoistutkija Jari Jääskeläinen, P-Savon TE-keskus,

puh. 0400 – 570 087
puh. 040 – 521 6041
puh. (017) 6175 111